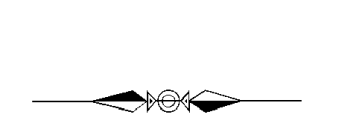

עין משפט
גר מצוה

פה א מני פ"ז מהל' תפלה הל' יז סמג ענין יט:

פו ב טוש"ע י"ד סימן קנו סעיף ה':
א ג מני פ"א מהל' תפלה הל' יז טור ש"ע א"ח סימן קנז סעיף ז:

רבינו חננאל

גומר אלא המתחיל הוא גומר את כולם^(א) תניא לעולם יהא אדם זהיר בתשובותיו תשובה שמשיב אהרן אל משה פקרו המינין שנאמר ואשליכהו באש ויצא העגל הזה. ברכת כהנים נקרא ולא מיתרגם. מ"ט משום ישא ה' פניו אליך: ירושלמי לא נקראין. ר' בא בעא מר' יוס' מ"ט א"ל כה תברכו לברכה ניתנה ולא לקריאה. תוספתא מעשה דוד בבת שבע לא נקראין ולא מתרגמין והסופר מלמד כדרכו. תנו רבנן כל המקראות שכתובים לגנאי כגון ישגלנה קורין אותה ישכבנה וכגון בעפולים קורין אותם בטחורים חריונים קורין אותן דביונים וחוריהן קורין אותם צואתם ולמחראות קורין אותן למוצאות אלו בלשון הקודש הן גנאי גדול בלשון הזה לפיכך משנים אותם שלא להוציא דבר מגונה מפיו^(ב). אמר רב נחמן כל ליצנותא אסורה בר ליצנותא רעבות כוכבים דכתיב כרע בל קרס נבו וכתיב קרסו כרעו יחדו וגו'. ר' ינאי אומר מהכא על כבודו כי גלה ממנו כלומר עמו של עגל מתאבלין והכומרים שהיו עליו מגילין עכשיו מתעצבין על כבודו כי גלה כלומר לקה בכבירו וחלה וגלה הכבר שלו ניטל כולו בדרך ליצנות כיון שאינו יכול להועיל ניטל כבירו. שרי לעובר כוכבים למימר^(א) שקליה לעבודת כוכבים ואנחיה בשת שלך דכתיב וחשופי שת ערות מצרים ופירושו מקום השתנת מי רגלים ובחתת מקום הצואה. ואמר רב אשי מאן קורני רסני שומעניה כגון השוטה בר' מיני זמר וכיוצא בו כמו שמצינו באלישע אחר שהוציאוהו אלו הברכים לתרבות רעה ומפורש בחגיגה^(ב) וכ"ש ברבר שהוא יותר מזה שרי לבווייה בשי"ן וגימ'ל כלומר כל מי ששמעו רע מותר לבוותרו בן זונה גדידא וגיירתי ונגלו שולין ונחמסו עקיבין ופי' בן שפחה בן עכו"ם. כדגסינ^(א) כמאן קרינא לרשיעא בר צדיקא רשיעא בר רשיעא כי האי תנא כו' (ב) ר' יהודה בן קרחא אומר וישימם

מה **לפנים** **מה** **לאחור**. פי' ^(א) מה צסוף גצולי העולם למזרח ולמערב אי נמי מה היה קודם ששת ימי בראשית ומה יהיה אחר שיכלה העולם: ^(ב) **מעשה** **של** **עגל** **השני** **נקרא** **ולא** **מתרגם**.

פירש רש"י שלא יאלמרו ממשות היה צו מדקאמר אהרן וילא העגל הזה וקשה דהא צירושלמי^(א) פליגי אמוראי ואיכא מאן דאמר מן ויאמר עד לשמנה צקמיהם (יהי^(א)) מעשה עגל השני והיינו סיפיה דקרא דזירא משה ולפרש"י לא היה לו לומר אלא עד תחלת הפסוק לכן נראה כדמפרש צירושלמי דהטעם הו' לפי שאין דומה גנאי של יחיד צמיח או של צנור צנזור לגנאי של יחיד צנזור ומשום כצדו של אהרן לא רצו למרגס:

הדרן עלך הקורא את

המגילה עומר

בני העיר. ^(א) **הוא"א** **והעם** **מתפללין** **בו** **בתעניות** **ובמעמדות**. לא גרס וצמעמדות שהרי גבי מעמדות לא מלינו רחוצ אלא לזית הכנסת היו הולכין כדמניא צפ' צמרא דתענית (דף כו.):

כיון

בגבעה נקרא ומתרגם פשיטא מהו דתימא ליחוש לכבודו דבנימין קמ"ל ^(א) **הודע** **את** **ירושלם** **את** **תועבותיה** **נקרא** **ומתרגם** **פשיטא** **לאפוקי** **מדרכי אליעזר** **דחניא** ^(ב) **מעשה** **באדם** **אחד** **שהיה** **קורא** **למעלה** **מדבי אליעזר הודע** **את** **ירושלם** **את** **תועבותיה** **אמר** **לו** **עד** **שאתה** **בודק** **בתועבות ירושלים** **צא** **ובדוק** **בתועבות אמך** **בדקו**^(א) אחריו ומצאו בו שמץ פסול: ואלו נקריין ולא מתרגמין (רעבד"ן סימן) מעשה ראובן נקרא ולא מתרגם ומעשה^(א) ברבי חנינא בן גמליאל שהלך לכבול והיה קורא חזן הכנסת^(א) ^(ב) ויהי בשכון ישראל ואמר לו למתורגמן (הפסקי^(א)) אל תתרגם אלא אחרון ושיבחוהו חכמים מעשה עגל השני נקרא ולא מתרגם איזה מעשה עגל^(א) **השני** **מן** ^(א) **ויאמר** **משה** **עד** ^(א) **וירא** **משה**^(א) **תניא**^(א) **ר"ש** **בן** **אליעזר** **אומר** **לעולם יהא** **אדם** **זהיר** **בתשובותיו** **שמתוך** **תשובה** **שהשיבו** **אהרן** **למשה** **פקרו המערערים**^(א) **שנאמר** ^(א) **ואשליכהו** **באש** **ויצא** **העגל** **הזה**: ברכת כהנים נקריין ולא מתרגמין מ"ט משום דכתיב ^(א) **ישא**: ^(א) מעשה דוד ואמנון וא' לא נקריין ולא מתרגמין והא אמרת מעשה אמנון ותמר נקרא ומתרגם לא קשיא ^(א) **הא** **דכתיב** ^(א) **אמנון** **בן** **דוד** **הא** **דכתיב** **אמנון** **סתמא** **ת"ר** ^(א) **כל המקראות הכתובין בתורה** **לגנאי** **קורין** **אותן** **לשבח** **כגון** ^(א) **ישגלנה** **ישכבנה** **בעפולים** **בטחורים** ^(א) **חריונים** **דביונים** ^(א) **לאכול** **את** **חוריהם** **ולשתות** **את** **מימי שיניהם** **לאכול** **את** **צואתם** **ולשתות** **את** **מימי רגליהם** ^(א) **למחראות** **למוצאות** **ר' יהושע** **בן** **קרחא** **אומר** **למחראות** **כשמן** **מפני** **שהוא** **גנאי** **לעבודת** **כוכבים** ^(א) **אמר** **רב** **נחמן** **כל** **ליצנותא** **אסירא** ^(א) **בר** **מליצנותא** **דעבודת** **כוכבים** **דשריא דכתיב** ^(א) **כרע** **בל** **קרס** **נבו** **וכתיב** ^(א) **קרסו** **כרעו** **יחדיו** **לא** **יכלו** **מלט** **משא** **וגו' ר' ינאי** **אמר** **מהכא** ^(א) **לעגלות** **בית** **און** **יגורו** **שכן** **שומרון** **כי** **אבל** **עליו** **עמו** **וכמריו עליו** **יגילו** **על** **כבודו** **כי** **גלה** **ממנו** **אל** **תקרי** **כבודו** **אלא** **כבירו** **אמר** **רב הונא** **בר** **מנוח** **משמיה** **דרב** **אחא** **בריה** **דרב** **איקא** **שרי** **ליה** **לבר** **ישראל למימר** **ליה** **לעובד** **כוכבים** **שקליה** **לעבודת** **כוכבים** **ואנחיה** **בשי"ן** **תיו** **שלו** ^(א) **אמר** **רב** **אשי** **האי** **מאן** **דסנאי** **שומעניה** **שרי** **ליה**^(א) **לבוזייה** **בגימ"ל** **וישי"ן** **האי** **מאן דשפיר** **שומעניה** **שרי** **לשבוחיה** **ומאן** **דשבחיה** ^(א) **ינוחו** **לו** **ברכות** **על** **ראשו**:

הדרן עלך הקורא את המגילה עומר

בני העיר **שמכרו** **רחובה** **של** **עיר** **לוקחין** **בדמיו** **בית** **הכנסת** **בית** **הכנסת** **לוקחין** **תיבה** **תיבה** **לוקחין** **מטפחות** **מטפחות** **יקחו**

למחראות קורין אותן ככתבו מפני שגניי לע"ז הוא. הכתוב ליחיד אין מכנין אותו לרבים כתוב לרבים אין מכנים אותו ליחיד ר"י אומר המתרגם פסוק בצורתו הרי זה בראי והמוסיף הרי זה מגדף פירוש המתרגם (ג) השם בצורתו בראי והמוסיף עליו זולתו התרגום שלנו הרי זה מגדף. תורגמן העומר לפני חכם אינו (ג) אביו או רבו: ירושלמי תפילין ומזוזה מי קורם שמואל אמר מזוזה קורמת שכן נוהגת בשבתות ובי"ט משא"כ בתפילין רב הונא אמר תפילין קורמין שנוהגין במפרשי ימים והולכי מברכות משא"כ במזוזה. מתניתין מסייעא לשמואל תפלה שבלו עושין אותה מזוזה שבלה אין עושין אותה תפלה למה שמעלין בקרש ולא מורירין: הדרין עלך הקורא את המגילה עומר

בני העיר שמכרו רחובה של עיר לוקחין ברמיה בית הכנסת כו' אוקימנא (ד) פירד' מל' סתמתאה זו המשנה אע"פ שהיא סתם משנה אינה לר' מאיר כדקיל' סתם משנה ר"מ היא (ה) אלא ר"ע היא אי לר' מנחם כ"ר יוסי זו המשנה והיא שנויה סתם ולא כל דבריהם של חכמים הללו בכל המשנה סתומין הן אלא המשניות שהזכירם בלבד (ו) לר' מנחם בר' יוסי סתמתאה רסבר הואיל והעם מתפללין בה בתעניות ובמעמדות יש בה קדושה אבל חכמים אומרים אקרא בעלמא היא הלכך הרהוב אין בו משום קדושה:

חשק שלמה על רבינו חננאל (א) ז"ל תוספתא ר' יהושע בן קרטה אומר וכו'. (ב) עי' חוסי' קדושין דף מט ד"ה המתרגם מש"כ גסס רציו זל"ל וע"ע צעירין ערך מרגס. (ג) חסר כלן וכן איכא תוספתא שס אינו רשאי לא לפסוח ולא לטוסף ולא לשנות אלא"כ יהיה אצוי או רצו. (ד) ז"ל זו דבריו ר' מנחם צרי"י סתמתאה פי' זו המשנה אע"פ וכו'. (ה) נראה דז"ל ולא ר"ע היא אלא לר' מנחם צרי"י היא וכו'. (ו) אולי ז"ל וטעמיה דר' מנחם צרי"י וכו':

הגהות וצינונים (א) בכת"י **כי היכי דתיהוי** להו כפרה. וכ"ה ברי"ף ורא"ש: **[ב]** [מפרשי' נראה דגריס דלמא אתו למעבר מאהבה ומיראה ולקמן גבי אזהרות ועונשין גרס דלמא פייגו דעתייהו וכ"כ מהרש"א (עי' רש"י שבריי"ף) וע"ע בעי"ן (גליין) וכ"ה בכת"י. (ועי' פי' הכותב על ע"י): **[ג]** [חזן הכנסת" ליתא בכת"י וראשונים (וכ"ה בתוספתא): **[ד]** [בעי" ליתא] (גליין), וכן ליתא בכת"י ובתוספתא: **[ה]** בתוספתא נוסף **ועוד כתוב אחד** ויגוף **ה' את העם**, וכ"ה ברי"ף ורא"ש (ועי' קרבן תנאל): **[ו]** צ"ל **המינין**, כ"ה בכל הדפוס' שלפני הצענזור (רק"ס):

הקורא עומר פרק שלישי מגילה

קמ"ל שבחו הוא. שנת הוא ליהודה הקרייה: דאודי. שהודה (ג) מתטאו: מאהבה. של צרכות: ומיראה. של קללות ואין לזן לשמים: פייגו דעתייהו. יחלוס דעתן כשישמעו שיהו נענשין ויאמרו טוב ליהנות מן העולם הזה צכל רצונוו הואיל וסופנו ליענש: א"ל תתרגם אלא אחרון. ויהיו צני יעקב שנים עשר והפסוק הזה נפסק צהפסק פרשה לכך קוררו אחרון כאליו הוא פסוק לעצמו: מן ויאמר משה א"ל אהרן. מה עשה לך העם הזה (א): פקרו המומרים^(א). העיזו פניהם לומר יס ממש צע"ו: משום ישא. שלא יאלמרו הקצ"ה נושא להן פנים ואין יודעין שדלוי הן ישראל לשאת להן פנים כדלמרין צצרכות (דף כ:): לא כדאי הס ישראל לשאת להן פנים אני אמרתי ואכלת ושצעת וצרכת

(דברים ה) והן מחמירין על עצמן עד כזית עד כציצה: ישגלנה. לשון משכב דכתיב והשגל יושעת אכלו (נחמיה צ) וי"מ " כלצתא: בעפול"ים. לשון מפורש הוא לגנאי יותר מטחורים וסניהן צנקצ צית הריעי: חריונים. חרי לשון ריעי: דביונים. הזב מן היונים שלא לפרש שהיו ישראל אוכלין גלליהן צשומרון: את חוריהם. ריעי היואל דרך הנקצ: מימי שיניהם.^(א) שנים יס לכרכשת' ולואה למה ורכה קרויה מימי שניהן: למחראות. גבי עצודת כוכבים כתיב צספר מלכים כי חור לשון מואל ריעי הוא: לעגלות בית און. לקול השמועה הצאה על עגלי צית און יגורו שכיניהם שצשומרון כי אצל עליו על העגל: וכמריו (ז) (אשר) עליו יגילו. אשר היו רגילין לשמוט עליו עתה יתאכלו על כצדו כי גלה ממנו: אלא כבירו. כוד משאו של ריעי תהי"ל צו כודצ עגזותיו ודומה לו צספר ישעיה (כרעו קרסו^(א)) יחדיו לא יכלו מלט משא וגו' הוא משא של ריעי. ורצותי מפרשין וכמריו עליו יגילו ממש לשון שמחה^(א) שהיקל משאוי שלהן אצל און לפרש קן שהעגל כולו גלה כאחד שנטלו סנתריצ^(א): שי"ן ותי"ו. לשון ומשופי שת ערות מלרים (ישעיה כ): דפני שומעניה. שיואלות עליו שמועות רעות ושנואות שהוא נוסף: בג' ושי"ן. (ה) צר גירתא זונה שמה סרייא סס מוסרת קך הוא צתשעות הגלונים מותר לצוות גס את אמו שילדתו ורצותי מפרשים גיופא שייטא סטייא^(א):

הדרן עלך הקורא את המגילה עומר

בני העיר **שמכרו** **רחובה** **של** **עיר**. יש צו קדושה כדמפרש צגמ' הואיל ומתפללין צו צתעניות וצמעמדות: לוקמין

בלקח פילגש אביו וישמע ישראל ויהיו בני יעקב שנים עשר: (בראשית לה, כב) (ג) ויאמר משה אל אהרן את עשה לך העם הזה כי הבאת עליו חטאת גדלה: (שמות לב, כא) (ד) וירא משה את העם כי פרע הוא כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם: (שמות לב, כה) (ה) ואמר להם למי זהב התפרקו ויתנו לי ואשליכהו באש ויצא העגל הזה: (שמות לב, כו) (ו) ישא יי פניו אליך וישם לך שלום: (במדבר ג, כו) (ז) ויהי אחריו בן ולאבשלום בן דוד אחות יפה ושמה תמר ויאהבה אמנון בן דוד: (שמואל ב, יג, א) (ח) אשה תארש ואיש אחר ישכבנה בית חבנה ולא תשב בו פרם תמטע ולא תחללנה: (דברים כה, ל) (ט) יכבה יי בשחין מצרים ובמזרים ובגרב ובגהרם אשר לא תוכל להרפא: (דברים כה, לו) (י) ויהי רעב גדול בשמרון והנה צרים עליה עד היות ראש המור בשמנים כסף ורבע הקב דביונים בחמשה כסף: (מלכים ב, ג, כה) (כ) ויאמר אליהם רבשקה העל אנדני ואליך שלחני אנני לדבר את הדברים האלה הלא על האנשים הישבים על החמה לאכל את צואתם ולשתות את מימי רגליהם עמכם: (מלכים ב, יח, לו) (ל) ויתצו את מצבת הבעל ויתצו את בית הבעל וישמרו למוצאות עד היום: (מלכים ב, ג, לו) (מ) כרע בל קרס נבו היו עצביהם לחיה ולצהמה נשאתיכם עמוסות משא לעיפה: (ישעיה מו, א) (נ) קרסו כרעו יחדו לא יכלו מלט משא ונפשם בשבי הלכה: (ישעיה מו, ב) (ס) לעגלות בית און יגורו שכן שמרון כי אבל עליו עמו וכמריו עליו יגילו על כבודו כי גלה ממנו: (הושע ה, ה)

[ז צ"ל שלך (רש"ש), וכ"ה בכת"י וראשונים: **[ח]** תיבת "ליה" נמחק (יעב"ץ), וליתא בכת"י: **[ט]** בכת"י וברש"י שבריי"ף כמיון שינים: **[י]** [צ"ל שהיה] (גליין): **[כ]** [צ"ל קרסו כרעון] (גליין): **[ל]** בכת"י וברש"י שבע"י ממש שיהו שמוחים: **[מ]** [צ"ל גלפא שטייא ותיבת "שייטא" ליתא (רש"ש) ובכת"י גיופא שייטא (ותיבת "שטייא" ליתא), ועיין תרגום אונקלוס ויקרא כ, י ובמהרש"א בח"א: **[נ]** [שייך לעיל במשנה] (גליין): **[ס]** [צ"ל היא] (גליין): **[ע]** שייך לרף כו ע"א (גליין): **[פ]** בכת"י שרי למימר לגוי: **[צ]** ועי' רז"ן על הרי"ף ובשית ריב"ב שם ובתוס' רי"ז:

מסורת הש"ס

עם הוספות

(א) [מס' סופרים פ"ט ה"ח], (ב) כע"ז פסחים ג, (ג) תוספתא פ"ג ה"ט ע"ש, (ד) [תוספתא פרק ג], (ה) סנהדרין סג: ע"ש, (ו) [גרסות לג. שנת לא. ע"ז ס: ה] (ז) [עי' ר"ה ג, ד, ט] עיין רש"י הושע י ג, (ט) [עין חוסי' חגיגה יא: ד"ה יסול], (י) מגילה פ"ד ה"א ע"ש ובמפרשי הירושלמי, (כ) לקמן לא:, (ל) עי' פסחים ג, (מ) טו: וע"ש ברי"ח ברך טז., (ס) סנהדרין נב., (ס) ויקרא כ י וע"ע חוסי' ע"ז י ד"ה שדר.

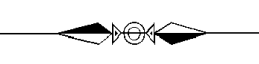
הגהות הב"ח

(א) גמ' וצרכות נקריין ומתרגמין פשיטא מהו דתימא נימוס דלמא אתו למיעבר מאהבה ומיראה קמ"ל אזהרות ועונשין נקריין ומתרגמין פשיטא מהו דתימא נימוס דלמא פייגא דעתייהו רצבורא קמ"ל מעשה אמנון כל"י: (ב) רש"י ד"ה דלוי שהודה על חטאו: (ג) ד"ה מן ויאמר וכו' העם הזה שחור אהרן וספר המעשה נקרא מעשה העגל השני הס"ד: (ד) ד"ה וכמריו עליו כל"ל ומינת אשר נמחק: (ה) ד"ה צנימ"ל ושי"ן: י"צ צר גירתא מרגוס ירושלמי^(א) הנוסף והטופא גיורא וגיורתא:

הגהות הגר"א

[א] גמ' מעשה דוד ואמנון (א'). מו"מ (וכניסא שלו צממתי ועי' מו"ט) [ב]

גליין הש"ס

גמ' דלמא פייגא. עיין ברא"ס ויגש (פ' מ"ו פסוק י) [פ' מ"ה פסוק כו]:

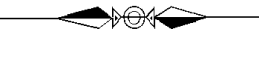
הגהות מהר"ב
רנשבורג

[א] גמ' מעשה דוד ואמנון נקריין ולא מתרגמין. כל"י:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

תורה אור השלם

(א) בן אדם הודיע את ירושלים את תועבתיה: [יחזקאל מו, ב] (ב) ויהי בשבן ישראל בארץ ההוא גלגלך ראובן ויששב את

בלקח פילגש אביו וישמע ישראל ויהיו בני יעקב שנים עשר: (בראשית לה, כב) (ג) ויאמר משה אל אהרן את עשה לך העם הזה כי הבאת עליו חטאת גדלה: (שמות לב, כא) (ד) וירא משה את העם כי פרע הוא כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם: (שמות לב, כה) (ה) ואמר להם למי זהב התפרקו ויתנו לי ואשליכהו באש ויצא העגל הזה: (שמות לב, כו) (ו) ישא יי פניו אליך וישם לך שלום: (במדבר ג, כו) (ז) ויהי אחריו בן ולאבשלום בן דוד אחות יפה ושמה תמר ויאהבה אמנון בן דוד: (שמואל ב, יג, א) (ח) אשה תארש ואיש אחר ישכבנה בית חבנה ולא תשב בו פרם תמטע ולא תחללנה: (דברים כה, ל) (ט) יכבה יי בשחין מצרים ובמזרים ובגרב ובגהרם אשר לא תוכל להרפא: (דברים כה, לו) (י) ויהי רעב גדול בשמרון והנה צרים עליה עד היות ראש המור בשמנים כסף ורבע הקב דביונים בחמשה כסף: (מלכים ב, ג, כה) (כ) ויאמר אליהם רבשקה העל אנדני ואליך שלחני אנני לדבר את הדברים האלה הלא על האנשים הישבים על החמה לאכל את צואתם ולשתות את מימי רגליהם עמכם: (מלכים ב, יח, לו) (ל) ויתצו את מצבת הבעל ויתצו את בית הבעל וישמרו למוצאות עד היום: (מלכים ב, ג, לו) (מ) כרע בל קרס נבו היו עצביהם לחיה ולצהמה נשאתיכם עמוסות משא לעיפה: (ישעיה מו, א) (נ) קרסו כרעו יחדו לא יכלו מלט משא ונפשם בשבי הלכה: (ישעיה מו, ב) (ס) לעגלות בית און יגורו שכן שמרון כי אבל עליו עמו וכמריו עליו יגילו על כבודו כי גלה ממנו: (הושע ה, ה)

מסורת הש"ס עם חוספות

(א) [תוספתא פרק בן ע"ש, (ב) יומא יב. ב"ק פב.; (ג) אטוה מנה:]; (ד) יומא יב. זבחים נג: קיח: (ה) [ע"י אטוה לו.]; (ו) [תוספ' מע"ש פ"א הי"א], (ז) תענית דף כו., (ח) שם כז.; (ט) דמיה לא ה, י' יומא דף יא.; (כ) מדות פרק ה מ"א, (ל) נג ע"ב.

הגהות הב"ח

(א) **במשנה** לוקחין ספרים: (ב) רש"י ד"ה תוספתא וצמעמדות והא דתנן וכו' אפשר רבית הכנסת וכו' נכנסין לנחים ולמשכים היה הממונה כו' כל"ל ומינות ולנין שם נמחק ונ"כ פי' כל אשי העיירות של אנשי מעמד מתכנסין לעיר של ראש המעמד: (ג) בא"ד ואקראי הוה שמעמד הוה. נ"כ [חסר ההתחלה ושאר זה הלשון] הכא צרכורים מתכנסין לעיר של מעמד ולנין צרחוזה של עיר קמיירי הכא דהיו מתפללין צנצור צרחוזה של עיר צאותן הימים שהיו לנין שם ואקראי צעלמא אהו פסא אהת צנה ואפ"ה לר' מנחם יש צהן משום קדושה ולא דמי להא דקאמר לקמן בסוף דף כ"ו אי הכי קדשמינהו לכולהו שצילי דנהרדעא דהתם צתפלל ציחד דנין כ"ע מודו דאין צו משום קדושה: (ד) ד"ה אני לא וכו' וצמי מדרשות שצה מיטמאין כשאר צמי: (ה) ד"ה ומה היה וכו' אולם והיכל ובית קדשי הקדשים שהיו לצד מערב עכשו נשאר צנתיים מקום המוצא וכו' צאותה הרעוזה אלא קרן מזרחית דרומית מקום היסוד: (ו) ד"ה לא שנו וכו' וצית הכנסת בקדושתו עומד וכו' מנהיג ספרים בקדושתן אלא שלא מכרו שבעה הטובים: (ז) תוס' ד"ה ולעוזה וכו' של טורף שהוא צנימין:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

גליון הש"ס

רש"י ד"ה תוספתא ובמעמדות וכו'. ובמעמדות צ"א גרסינן. צמי' הרמב"ן צ"כ דף עו ד"ה אין אומיות כתב דלשגירות לשאף הוא ולא דוקא מעמדות: שם ד"ה טורסיים צורפי צדושת. ע"י חולין דף נז ע"כ תד"ה מטלית. ע"ז דף יז ע"כ תד"ה רבן: שם ד"ה צ"א שנו בו' ובהב"ב בחשיבותו. מנזאר דס"ל לרש"י דצלאו מעמד אנשי העיר אין מורידין דמים מקדושתן וגם הצהכ"נ צתשיצותו וצמעמד אנשי העיר צהכ"נ והדמים יוצאים לחולין ותמנה לי מנה דצרי רש"י לקמן כו ע"כ ד"ה ורבנן וכו' דכיון דשקיל דמי ומעלה להו

צקדושה וכו' וממ"י אס צמכרו צמעמד אנשי העיר לא צריך להעלות הדמים צקדושה ואעפ"כ הלוקח מה דצעי עצד דהא צהכ"נ יולא לחולין והמעות מותר אפי' למיטחי צ"י שצרכ וצלא מעמד אנשי העיר אף אס מעלין הדמים צקדושה מ"מ צהצכ"נ

לוקחין ספרים. נציאים וכמוצים: אבל מכרו תורה בו. שמעלין צקדש ולא מורידין. תוספתא"ל מעלין צקדש דכתיב ויקס משה את המשכן (שמות מ) צלאל עשה ומשה שהיה גדול ממנו הקימו ולא מורידים דכתיב את מחותת הטעאים האלה צנפשותם ועשו אותם

רקועי פחים כפוי למוצה כי הקריצוס לפני ה' ויקדשו וגו' (צמדנר יז) כיון שהוקדשו הוקדשו^[ב] עד כאן: וכן במותריהן. מכרו ספרים ולקמו ממקלת הדמים תורה לא יקחו מן המותר דצר שקדושתו פחותה:

גמ' זו דברי ר' מנחם בו. צהדיא אמרינן צתוספתא דמגילה (פ"ב) דהוא אמרה: הוא"ל והעם מתפללים בו בתעניות ובמעמדות. כדתנן צמסכת תעניות (דף טו.) עצרו אלו ולא נענו מוציאין את המיצה לרחוזה של עיר. תוספת'^[א] וצמעמדות (ב) תנן^[א] מתכנסין צעריהן וקורין צמעשה צראשית ותניא צגמרא^[ב] אנשי מעמד נכנסין לצית הכנסת ויושצין ארצע תעניות צצצת אפשר צית הכנסת היה להם קצוע צרחוזה של עיר ומתכנסין שם המעמד כולו כדרך ששנינו צציכורים (פ"ג משנה ב) כל העיירות צצמעמד מתכנסין לעיירות של מעמד^[א] ולנין צרחוזה של עיר ולא היו נכנסין לנחים ולנין שם והיה הממונה אומר קומו ונעלה כיון אל ה' אלהינו^[ב] הא למדת כינוס עיירות צרחוצ היתה ואקראי הוי שמעמד (ג) הוה אינו חוזר חלילה עד חצי שנה וצתלמידי רצינו יצחק הלוי מנצחי^[א] וצמעמדות לא גרסינן ומפרש שלא היתה תפלתן צרחוצ עד כאן: אקראי בעלמא. אינו תדיר: צ"א שצו. דיכולין למכור צית הכנסת אלא של כפרין: אבל צ"א ברבינן. הוה להו צמי כנסיות דרצים והכל צעליהן ואין צני העיר לצדם צעלים להם: טורסיים^[א].

^[א] צורפי נחושת: ואין ירושלים מטמאה בנגעים. דלאו אחוזה היא כדאמר' לקמן דסצירא ליה להאי תנא לא נתחלקה ירושלים לשצטים ולא נפלה צגורל לא ליהודה ולא לצנימין: אני צ"א שמעתי. שלא יהא מיטמא אלא מקוס מקדש צלצד משום דצית של קודש הוה וגצי נגעים וצא אשר לו הצית (ויקרא יד) צעינן^[א] אצל ירושלים מיטמא צנגעים דסצר נתחלקה לשצטים ואחוצתכם קרינא ליה קחמי מיהת לרצי יהודה דצית ליה נתחלקה לא שנו אלא מקוס מקדש אצל צמי כנסיות וצמי מדרשות שצה (ז) כשאר צמי העיר ואע"ג דשל כך הוה: מקודש. אף צמי כנסיות משמע^[א]: הר הבית. צכניסותו מלד המזרח כל

מה שיש שם פנוי קרוי הר הצית שאין לה שם אחר: והלשבות. שצחוך החיל: והעזרות. שלשתן עזרת נשים ועזרת ישראל הן אחת עשרה אמה ישראל רשאין ליכנס לפנים מן השער ואחריהם לצד מערב לעזרת^[א] כהנים י"א אמה שצין דריסת רגלי ישראל למוצח החילון^[ב]: ומה היה בחלקו ש"ל בצימין אולם והיב"ל. (ה) מלד מערב עכשו יותר צנתיים מקוס המוצח ל"ב אמה וצין האולם והמוצח כ"ב אמה שלא פירש של מי הוה חוזר ופירש רעוזה יוצאה כו' לימדך כאן רעוזה זו לצדה ליהודה אצל צפוניו של מוצח ודרומו ומערצו של צנימין וצמסכת זבחים^[ב] אמרינן שאין ליהודה צאותה הרעוזה אלא המזרחית מקוס היסוד ולכך לא היה יסוד למזרחו של מוצח: והיה בצימין הצדיק. צופה צרות הקדש שכן עתיד להיות ומצטער עליה: חופף עציו. אדם המצטער חופף ומתחכך צצגדיו לשון שפשוף כמו ניזר חופף ומפספס (פיר דף מב.): אושפיזבן. שהיה ארון צחלקו: והאי תנא סבר בו. והיינו תנאי דאמרן לעיל: אין מושבירין. צעלי צמים את צתיהם לעולי רגלים אלא צחנס נותמין להן ונכנסין לתוכן: עזרות קדשים. תודה ושלמים שהעזרות לצעלים: גולפא. קנקן של חרס שנשתמש צו: ומשבא. אס שחט צהמה: צ"א שצו. דאין מורידין דמים מקדושתן

^[א] וצית הכנסת (ו) צתשיצותו עומד אף ציד לוקח דומיא דספרים לוקח צהן ס"ת והלה מנהיג ספרים צהוימת: אלא ש"א מכרו.

הטובים צצרות העם [אצל אס מכרו וכו'] פקעה קדושה מן החפץ ומן הדמים ומותר לעשות מהן כל רעווס והיינו דצעא מיניה רצינא מרצ אשי על חילא דצי כנישתא מהו למיזרעה אלמא צמכר כל דהו הצית והמעות צקדושתייהו קיימי:

בני העיר פרק רביעי מגילה

כו.

כיון דמעלמא קאתו לה. נראה לפרש הכי כיון שרוב צני אדם רגילים ללכת שם להתפלל אף על פי שאין נותנים כלום צצנינו מכל מקום כיון דלדעת אותן רצים נעשה חמורה קדושתו ואין יכולין למוכרו ועוד יש לפרש כיון שרצים נותנים צצנינו וצשאר צרכיו וצכסומן נמי דקאמר רב אשי דלדעתא דידי קאתו היינו ממנה שנותנים צו לעשות רעונו:

ואמאי והא דרבים נינהו. משמע דסצירא ליה למקשן דכיון דלא מיזדצני דאין להן ליטמא צנגעים משום דלא מייקרי אחוצתכם וגם לא קרינן ציה אשר לו הצית וקשה דהא צפ"ק דיומא (דף יא:) מחייב ר"מ צית הכנסת של כרכים צמוזוזה וגם מוקי צצייחא דהתם דקאמר דצית הכנסת מיטמא צנגעים כוותיה ועוד קשה אמאי נקט של כרכים דהא (ר"מ) לא מפליג התם^[א] צין של כרכים לשל כפרים לענין נגעים ומוזוזה ויש לומר דודאי המקשן טעה צתרחי חדא דאין חילוק צין כרכים לשל כפרים כדמסיק התם לרצנן דר"מ דהיינו ר' יהודה וגם טעה צהא דלע"ג דלא מיזדצני יש להן ליטמא צנגעים לרצי מלרי:

ורצועה יוצאה מחלק יהודה חלק בנימין ובה היה מוצח בנוי. קשה דהא צפרק איזוהי מקומן (זבחים דף נג:.) אמר דצקנן דרומית מזרחית לא היה יסוד לפי שלא היה יסוד אלא צחלקו של טורף (ו) צנימין דכתיב צנימין ואצ יטורף (צראשית מט) אלמא שכל המוצח צנוי צחלקו של צנימין וי"ל אוחו קרן דרומית מזרחית שלא היה צו יסוד שהיה צחלק יהודה על זה היה מצטער צנימין לצלעה כדי שיהא כל המוצח צחלקו: **אף** צ"א המצות. פירש הר"ר יוסף דסצירא ליה דכיון שהקרקע מקוס המטות לא היה מיוחד לצעלים לא היה כח צידם להשכירם שכירות שלם ומכל מקום מחמת מטלטליהם היו נוטלין עורות הקדשים:

אוגורה

בצימין ובה מוצח בנוי והיה בנימין הצדיק מצטער עליה בכל יום לבולעה^[א] שנאמר^[ב] חופף עליו כל היום^[א] לפיכך זכה בנימין ונעשה אושפיזוכן לשכינה^[א] והאי תנא סבר לא נתחלקה ירושלים לשבטים דתניא^[א] אין משכירים בתים בירושלים מפני שאינן שלהן ר"א (בר צדוק^[א]) אומר אף לא מטות לפיכך עורות קדשים בעלי אושפיזין נוטלין אותן בזרוע אמר אביי ש"מ אורח ארעא למישבק אינש גולפא ומשבא באושפיזיה. אמר רבא ו'לא שנו אלא שלא מכרו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אבל מכרו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אפילו למישתא

נוסף ודברכים צ"א מיתבי: [ג] בכת"י נוסף דבירושלים [ד] "לבולעה" ליתא בכת"י. ובזבחים איתא לצושיח: [ה] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [ו] [בתוספתא איתא בר' שמועון] (גליון): [ז] בכל הדפו"י תוספות, ובדפוסים המאוחרים נשתבש כלפינו ואינו מתוספתא ועי' הערת הגליון באות הבא (דק"ס): [ח] [וכן איתא בהדיא במנחות צט ע"א וילף דמעליק מאת מחותת החטאים וכו'] [ט] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [י] [בתוספתא איתא בר' שמועון] (גליון): [יא] בכל הדפו"י תוספות, ובדפוסים המאוחרים נשתבש כלפינו ואינו מתוספתא ועי' הערת הגליון באות הבא (דק"ס): [יב] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [יג] [בתוספתא איתא בר' שמועון] (גליון): [יד] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [טו] [בתוספתא איתא בר' שמועון] (גליון): [טז] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [יז] [בתוספתא איתא בר' שמועון] (גליון): [יח] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [יט] [בתוספתא איתא בר' שמועון] (גליון): [כ] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כא] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כב] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כג] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כד] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כה] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כו] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כז] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כח] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כט] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [ל] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לא] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לב] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לג] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לד] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לה] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לו] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לז] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לח] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לח

עין משפט

נר מצוה

ב א מ"י פ"א מהל' תפלה הלכה כא טוש"ע א"ח ס' קנב טע"ף ב: **ג ב** מ"י שם הל' טו טוש"ע שם ס' קנב טע"ף ז:

ד ג מ"י פ"ד מהל' טומאת נרעת הלכה יא ופ"ו מהלכות צית הצמירה הלכה יד:

ה ד מ"י שם ופ"ט מהל' רועת הלכה ד:

ו ה מ"י פ"ו מהלכות צית הצמירה הל' יד:

ז ו מ"י פ"א מהלכות תפלה הלכה יז טוש"ע א"ח ס' קנב טע"ף ז:

רבינו חננאל

בית הכנסת לוקחין תיבה ארקימנא בבית הכנסת של כפרים אבל כנסת של כרכים לא מזדבנא משום שהיא של רבים. אמר רב אשי כנשתא דמתא מחסיא אע"ג דמעלמא קא אתו לה ושל רבים היא כיון דאדעתא דידי אתו אי בעינא מצניא מזביננא לה. ובית הכנסת של טרסיים בירושל' שקנאיה ד' אליעזר בן עזריה הם עשאוה לצצמן ולא מסדרה לרבים לפיכך מכדוה. ובית הכנסת של כרכין אין מוכרין לפי שאינה שלהן והתניא [אחוצתכם] מטמא בנגעים ואין ירושלים מטמאה בנגעים א"ד יהודה אני לא שמעתי שאין מטמא בנגעים אלא בית המקדש הא בתי כנסיות וירושלים מיטמאין אמאי והא דכרכים נינהו ופרקינן אימא לא שמעתי אלא מקום מקודש ואפי' בתי כנסיות במשמע. במאי פליגי ת"ק סבר לא נתחלקה ירושלים לשבטים ואינה אחוזה לפיכך אינה מטמאה וד' יהודה סבר נתחלקה ואחוצתם היא זולתי מקום מקודש. וכי הני תנאי מה היה בחלקו של יהודה הד הבית לשכות ועזודות מה היה בחלקו של בנימין כו' האי תנא סבר נתחלקה וחלק יהודה ובנימין היא והאי תנא סבר לא נתחלקה דתניא אין משכדין בתים בירושלים לפי שאינן שלהן כו'. אמר אביי שמע מינה דרך ארץ להניח אכסניא^[א] לבעל הבית הקנן שקנה בו היין ושתאו והעוד של כבש שנשחט ואכלו. אמר רבא לא שנו מכרו דחוב לוקחין בדמיו בית הכנסת כך וכך כו' אלא אם לא מכר ד' טובי העיד במעמד אנשי

תורה אור השלם

(א) כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחוז ונתתי יגע צרעת בבת ארץ אחוזתכם: (ויקרא יד, לד) (ב) לבנימין אמר ידיו יושבן לבטח עליו חפף עליו כל היום ובין כתפיו שכן: (וברים לב, כ)

הגהות וצינונים

[א] צ"ל סתימתאה (הגהות הש"ס), ועי' רש"י לעיל ב ע"א ד"ה סתימתאה: [ב] בכת"י

ובזבחים איתא לצושיח: [בתוספתא איתא בר' שמועון] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [ג] [בתוספתא איתא בר' שמועון] (גליון): [ד] בכל הדפו"י תוספות, ובדפוסים המאוחרים נשתבש כלפינו ואינו מתוספתא ועי' הערת הגליון באות הבא (דק"ס): [ה] [וכן איתא בהדיא במנחות צט ע"א וילף דמעליק מאת מחותת החטאים וכו'] [ו] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [ז] [בתוספתא איתא בר' שמועון] (גליון): [ח] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [ט] [בתוספתא איתא בר' שמועון] (גליון): [י] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [יא] [בתוספתא איתא בר' שמועון] (גליון): [יב] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [יג] [בתוספתא איתא בר' שמועון] (גליון): [יד] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [יח] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [יט] [בתוספתא איתא בר' שמועון] (גליון): [כ] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כא] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כב] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כג] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כד] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כה] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כו] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כז] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כח] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [כט] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [ל] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לא] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לב] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לג] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לד] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לה] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לו] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לז] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לח] [שנאמר ובין כתפיו שכן כצ"ל וכן הוא להדיא הגי' ביומא ובזבחים] (גליון) וכן נוסף בכת"י: [לח